

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิด

ในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยีของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีการขยายตัวและพัฒนาในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้าในทุกด้านทัดเทียมกับประเทศอื่น ๆ ปัจจัยทางการศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ ประเทศใดมีประชากรที่ได้รับการศึกษาที่ดี ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ประเทศนั้นก็จะสามารถพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็วและประชากรของประเทศนั้นก็จะมีความคุณภาพตามไปด้วย สำหรับการศึกษานในประเทศไทยของเรา ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันนั้นได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเรื่อย ๆ แต่ก็ยังคงไม่สามารถที่จะกระจายการศึกษาให้แก่ประชาชนในชนบทได้อย่างทั่วถึง อย่างไรก็ตามการพัฒนาการศึกษานับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะพัฒนาให้ประชากรให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นในปัจจุบันจึงมีการขยายตัวทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น มีการขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนทั่วไป ทำให้ประชากรมีแนวทางในการเลือกศึกษาเพิ่มมากขึ้น เช่น การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ เป็นต้น นอกจากนี้การศึกษาในระดับที่สูงขึ้นก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ประชาชนกำลังให้ความสนใจอย่างมาก เพื่อที่จะนำความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษามาพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของตนเองและพัฒนาศักยภาพความก้าวหน้าทางด้านอาชีพ

การเลือกศึกษาต่อของแต่ละบุคคลจะมีเหตุจูงใจที่ทำให้คนเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านต่าง ๆ แตกต่างกันไป ดังนี้

2.1.1 ปัจจัยด้านสถาบันการศึกษา

- 1) มหาวิทยาลัยมีหลักสูตรการเรียนการสอนตรงตามความต้องการของนักศึกษา
- 2) มหาวิทยาลัยมีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย
- 3) มหาวิทยาลัยมีชื่อเสียง
- 4) มหาวิทยาลัยอยู่ใกล้บ้าน
- 5) อาจารย์ที่สอนมีชื่อเสียงและมีคุณภาพ
- 6) มีการทดลองปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง

7) ความสะดวกสบายของห้องเรียนและสวัสดิการของห้องอเนกประสงค์ต่าง ๆ

2.1.2 ปัจจัยด้านราคา

- 1) ค่าเล่าเรียนมีความเหมาะสม
- 2) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมีความเหมาะสม
- 3) ค่าครองชีพในมหาวิทยาลัยมีความเหมาะสม

2.1.3 ปัจจัยด้านสถานที่

- 1) มหาวิทยาลัยมีที่จอดรถกว้างขวางและสะดวกสบายแก่นักศึกษา
- 2) ในมหาวิทยาลัยมีพื้นที่บริเวณกว้างขวางและมีสภาพแวดล้อมที่ดี
- 3) สถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัยมีความสะดวกในการเดินทางและเป็นศูนย์กลางในการ

เดินทาง

2.1.4 ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด

1) มหาวิทยาลัยมีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างทั่วถึง เพื่อให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย

- 2) มหาวิทยาลัยมีระบบการผ่อนผันค่าเล่าเรียน
- 3) มหาวิทยาลัยมีทุนการศึกษาให้

2.1.5 ปัจจัยด้านการให้บริการ

ผู้ที่เข้ามาใช้บริการมีความพึงพอใจกับการให้บริการ โดยมหาวิทยาลัยจะต้องให้บริการแก่นักศึกษาหรือผู้ที่มารับการติดต่อ ดังนี้

- 1) ให้บริการที่สะดวกและรวดเร็ว
- 2) เจ้าหน้าที่ผู้รับบริการ ให้บริการแก่ผู้รับบริการอย่างสุภาพ อ่อนน้อม
- 3) มีการเพิ่มช่องทางในการชำระค่าลงทะเบียนให้มากขึ้น เพื่อสะดวกต่อการลงทะเบียน

เช่น ชำระโดยตรงที่มหาวิทยาลัย ชำระผ่านสถาบันการเงินต่าง ๆ ทั่วประเทศ ชำระผ่านบัตรเครดิต เป็นต้น

2.1.6 ปัจจัยด้านการสมัครงาน

นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการเลือกศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง เนื่องจากนักศึกษาที่มีความประสงค์ให้สถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชนต่างเชื่อถือในชื่อเสียงและคุณภาพของบัณฑิตที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยที่ตนเองได้ตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ เนื่องจากชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยสามารถรับประกันคุณภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้นั้นได้ จึงเป็นสาเหตุให้สถานประกอบการคัดเลือกบุคคลนั้นเข้าทำงานเป็นอันดับต้น ๆ เหตุผลเพราะจบจากสถาบันที่มีชื่อเสียง มีคุณภาพ

2.1.7 ปัจจัยด้านเหตุผลส่วนตัว

ผู้ที่มาศึกษาต่ออาจมีเหตุผลส่วนตัวในการเข้าศึกษาต่อ เพราะอยากมีชื่อเสียง เกียรติยศ อยากได้ความรู้ความสามารถเพื่อนำไปหางานที่ดีไว้ประกอบอาชีพ อยากได้ชื่อว่าเป็นผู้มีปริญญา ต้องการที่จะได้รับความรู้และประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์จากมหาวิทยาลัย โดยเน้นที่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและเนื้อหาวิชาเพื่อสามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ และชีวิตประจำวันได้จริง

2.1.8 ปัจจัยด้านจากการชักจูงจากบุคคลและสื่อ

นักศึกษาบางคนเข้ามาศึกษาต่อโดยการสนับสนุน ได้รับคำชี้แจงหรือได้รับการชักชวน จากเพื่อน ครู อาจารย์ที่เคยสอนมา ญาติพี่น้องหรือสามี ภรรยา ตลอดจนได้ทราบข่าวการรับสมัครจากสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

2.1.9 ปัจจัยด้านการเป็นสาขาวิชาที่ตรงกับความต้องการของสังคม

เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่ ก่อนตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษานั้น ต้องมีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเรื่องความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบันว่าต้องการบัณฑิตที่จบ การศึกษาประเภทใดมากที่สุด หรือจบสาขาวิชาใดแล้วจะหางานทำได้ง่ายที่สุด นักศึกษาจะตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในสาขาวิชานั้นมากเป็นอันดับแรก และการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับ รองลงมาจะเป็นสาขาวิชาที่ตนเองชื่นชอบ

2.2 ทฤษฎี

2.2.1. แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการศึกษาต่อ

2.2.2. แนวคิดและทฤษฎีความพึงพอใจ

2.2.3. ทฤษฎี SERVQUAL

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการศึกษาต่อ

แรงจูงใจ เป็นตัวกระตุ้นให้คนเราแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมา หรือเป็นแรงผลักดันให้ กระทำสิ่งต่าง ๆ ตามความต้องการ การที่คนแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมานั้น เนื่องมาจากบุคคลนั้นมีความต้องการ และการที่คนเรามีความต้องการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มักเป็นเพราะว่า เขาขาดสิ่งนั้น ความต้องการจะเป็นแรงผลักดันให้เราแสดงพฤติกรรมเพื่อให้ได้สิ่งนั้น ๆ มาเมื่อ ได้สิ่งที่สนองตอบความต้องการแล้ว เขาจะหยุดพฤติกรรมนั้น แต่เนื่องจากมนุษย์มีความต้องการ ไม่สิ้นสุด จึงมีการแสดงพฤติกรรมอยู่ตลอดเวลา

สำหรับแรงจูงใจทางการเรียน หรือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการศึกษาเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ไม่ใช่พฤติกรรมที่เกิดตามกรรมพันธุ์ การฝึกฝนอบรม ตลอดจน สิ่งแวดล้อมจะมีผลโดยตรงต่อระดับแรงจูงใจของบุคคล

สำหรับแรงจูงใจในการเลือกศึกษาต่อ เป็นสิ่งที่เกิดจากความคาดหวัง หรือความต้องการที่อยากให้เกิดขึ้นในทางที่ดีกับตนเองในอนาคต เช่น ต้องการความมั่นคงในชีวิต ในหน้าที่การงาน ต้องการได้รับชื่อเสียงเกียรติยศ ต้องการได้รับการยอมรับจากบุคคลรอบข้าง และในสังคม และต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต หรือต้องการนำความรู้ที่ได้ไปเปลี่ยนอาชีพของตน และเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ทันต่อสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว จึงต้องมีการพัฒนาตัวเองเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงบุคคลนั้น จึงพยายามที่จะขวนขวายหาทางศึกษาต่อเพื่อสนองตอบความต้องการต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ตนเองได้ตั้งไว้

แรงจูงใจที่มีผลต่อการเลือกศึกษา มีนักวิจัยได้ให้แนวคิดไว้หลายท่านดังนี้

ทิพย์วรรณ นพวงษ์ ณ อยุรยา (2526) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า แรงจูงใจในการศึกษาต่อของบุคคลในแต่ละระดับจะแตกต่างกันออกไปตามวัย ฐานะ และ โอกาส ในวัยเด็กส่วนใหญ่จะเรียนเพราะพ่อแม่ให้เรียน หรือเรียนตามเพื่อน ถ้าเป็นวัยรุ่นตอนปลาย และวัยที่กำลังย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น คือ อายุระหว่าง 16-25 ปี ก็อาจจะมีความรู้สึกรู้สึกคิดเกี่ยวกับการเรียนไปอีกแบบหนึ่ง เพราะอยู่ในวัยนี้เริ่มจะมองเห็นแนวทางชีวิต ซึ่งเห็นได้จากบุคคลรอบข้าง บางคนอาจจะเริ่มมีความรับผิดชอบเกี่ยวกับภาระของครอบครัวด้านต่างๆ ที่นอกเหนือไปจากความรับผิดชอบที่มีต่อตนเอง และอาจจะพบเห็นปัญหาชีวิตครอบครัว จากครอบครัวของตนเอง เพื่อน ญาติพี่น้องหรือผู้ใกล้ชิดคนอื่นๆ ความคิดเกี่ยวกับการเรียนอาจจะเริ่มมีแนวหันเหเข้าสู่ผลได้ทางเศรษฐกิจ เช่น การเลือกเรียนในสาขาที่หางานทำได้ง่าย มีรายได้ดี ไม่ต้องทำงานหนัก และที่สำคัญคือต้องเป็นงานประเภทที่ตนมีใจรักและชอบที่จะทำด้วย เป็นต้น บางครั้งการเลือกสาขาวิชาต่าง ๆ ของเด็กวัยรุ่นมักขึ้นอยู่กับค่านิยม พ่อแม่พี่น้องและเพื่อน เพราะการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานของคนไทย ไม่ค่อยจะเปิดโอกาสให้บุตรหลานได้มีโอกาสตัดสินใจด้วยตนเอง พ่อแม่ญาติพี่น้องบางคนมีค่านิยมเก่าๆ ว่าการได้เรียนในระดับมหาวิทยาลัยเท่านั้นที่จะทำให้บุตรหลานได้งานดีๆ เงินเดือนสูงๆ เป็นเจ้าคนนายคน เป็นที่เชิดหน้าชูตาของพ่อแม่ วงศ์ตระกูล โดยไม่คำนึงถึงความสามารถของผู้เรียน ในเรื่องการสนับสนุนของครอบครัวนี้ ครอบครัวใดมีฐานะทางเศรษฐกิจดี มักจะพยายามส่งบุตรหลานให้ได้เรียนถึงระดับสูงสุดเท่าที่สติปัญญาจะเอื้ออำนวยให้เรียนได้ อาจเรียนจนถึงระดับชั้นปริญญาโทปริญญาเอก ส่วนครอบครัวใดมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ไม่อาจส่งบุตรหลานให้เรียนระดับอุดมศึกษาได้ก็จำเป็นต้องให้ออกไปประกอบอาชีพช่วยเหลือครอบครัวก่อน เมื่อมีโอกาสในภายหน้า และมีความสนใจจึงกลับเข้ามาศึกษาต่อ ในการศึกษาของกลุ่มหลังนี้มักมีความแตกต่าง

จากกลุ่มแรก กล่าวคือ คนกลุ่มนี้มักจะเลือกเรียนในสิ่งที่ตนสนใจ และเพิ่มพูนวิทยฐานะทางสังคม และเศรษฐกิจด้วย

สรุปได้ว่าแรงจูงใจที่มีต่อการเลือกศึกษาต่อ หวังเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และเพื่อนำไปประกอบอาชีพ เพราะในสถานการณ์ปัจจุบันสถานประกอบการต่างๆ มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง สถานประกอบการจึงต้องการบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ เข้ามา ปฏิบัติงานในองค์กรเพื่อแข่งขันกับสถานประกอบการอื่นๆ ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจให้บุคคลต้องการ ศึกษาต่อเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถของตนเองเพื่อนำไปแข่งขันกันในการเข้าปฏิบัติงานอีกชั้น หนึ่ง

ธำรง อุดมไพจิตรกุล (2544) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า อุปสงค์ของการศึกษา หมายถึง ความ ต้องการของผู้เรียนที่จะพัฒนาคุณภาพของตนเองตามเป้าหมายที่วางไว้ หรือความต้องการของ สังคมที่จะพัฒนาคุณภาพของประชาชน ตามเป้าหมายที่วางไว้ เมื่ออุปสงค์ของการศึกษาเป็นความ ต้องการของบุคคลหรือสังคมที่หวังจะเรียนในสถานศึกษา เพื่อให้มีความรู้ในวิชาการด้านต่าง ๆ เพื่อประกอบอาชีพ และเพื่อเป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลอื่น และสังคมทั่วไป นี่คือนิสัยหรือ ปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ของการศึกษาแต่เป็นปัจจัยอีกประการ คือความอยากรู้ (Curiosity) ก็ไปศึกษาหรือเรียนเพื่อตอบสนองความอยากรู้ไม่ได้หวังจะนำไปใช้ประโยชน์ เพราะฉะนั้นอุปสงค์ของการศึกษาจึงแบ่งได้เป็น 2 ส่วนคือ

1. อุปสงค์การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน การศึกษาจึงเป็นการลงทุนเพื่อผลิต ประชากรที่เรียกว่าทุนมนุษย์ (Human Capital)

2. อุปสงค์ของการศึกษาเพื่อตอบสนองความอยากรู้ของผู้เรียน การศึกษาจึงเป็นการ บริโภค (Consumption) เพื่อตอบสนองความอยาก (Consumption Goods) การศึกษาจึงเหมือนกับ สินค้าเพื่อการบริโภค

อุปสงค์ของการศึกษาสามารถสรุปได้เป็น 2 กรณี คือ กรณีแรก เกิดจากผู้เรียนต้องการ พัฒนาคุณภาพของตนเอง ส่วนในกรณีหลังอุปสงค์ของการศึกษาเกิดขึ้นเนื่องจากตอบสนองความ อยากรู้ของผู้เรียน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการศึกษาเป็นปัจจัยการผลิตอย่างหนึ่ง (Productive Agent) ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของวัตถุดิบ (Material) และผู้ที่จบการศึกษาเป็นผลผลิต (Production) และการศึกษาสามารถจัดเป็นอุปสงค์ต่อเนื่อง (Derived Demand) ได้

สาเหตุที่เกิดอุปสงค์ของการศึกษา มีดังนี้

1. เพื่อจะได้มีความรู้ ความสามารถไปใช้ในการประกอบอาชีพ เพราะการศึกษาจะทำให้มีงานทำ ยิ่งมีการศึกษาสูงรายได้ก็เพิ่มขึ้นตามไปด้วย เช่น ในประเทศไทยจบการศึกษาก

บังคับทำงานได้ค่าตอบแทนตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ หากจบการศึกษาสูงขึ้นเงินเดือนก็จะสูงขึ้นตามลำดับที่จบการศึกษา

2. การร่วมกิจกรรมทางสังคม การเป็นนักเรียน นักศึกษานั้นมีเวลาและเป็นที่ยอมรับว่ามีความเป็นกลาง จึงทำให้มีโอกาสทำกิจกรรมทางสังคม หรือเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม ทั้งภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษา เป็นการฝึกประสบการณ์ทั้งด้านความสามารถ และจริยธรรมต่อสังคม

3. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สถานศึกษามีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้กับผู้เรียน เพื่อเตรียมความพร้อมและความสามารถในการแข่งขัน และเพิ่มผลผลิตทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคม

4. ความเป็นสากลทั้งทางด้านเครือข่ายของความรู้ (Knowledge Networks) และเครือข่ายวิชาชีพ (Occupation Networks) การศึกษาตอบสนองความต้องการส่วนนี้ได้ และก่อให้เกิดความร่วมมือและสมานฉันท์อันนำไปสู่สุขคติ

5. ได้รับการยกย่องและเกียรติจากสังคม ผู้ปกครองจึงส่งเสริมและสนับสนุนให้บุตรหลานได้เข้ารับการศึกษา

6. เตรียมกำลังคนเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

7. สร้างความสามารถเพื่อการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ

8. เตรียมความพร้อมด้านปัจจัยพื้นฐานทางสังคม (Social Infrastructure)

9. สร้างช่องทางโอกาส (Opportunity) แก่ผู้มีการศึกษา

10. การศึกษาทำให้แรงงานกลายเป็นแรงงานที่มีฝีมือ (Skill Labor) ส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มผลผลิต

การเพิ่มผลผลิตอันเป็นผลจากการศึกษาจะปรากฏในกรณีต่อไปนี้

1. ผลผลิตเพิ่มโดยปัจจัยการผลิตเพิ่ม

2. ผลผลิตเพิ่มโดยปัจจัยการผลิตลดลง

3. ผลผลิตเท่าเดิมโดยปัจจัยการผลิตลดลง

4. ผลผลิตเพิ่มมากกว่าการเพิ่มของปัจจัยการผลิต

5. ผลผลิตลดลงแต่ปัจจัยการผลิตลดลงมากกว่า

สรุปได้ว่า สาเหตุที่ก่อให้เกิดอุปสงค์ของการศึกษามีสาเหตุมาจากความต้องการของบุคคล (Individual Demand) และความต้องการของสังคม (Social Demand) อุปสงค์ของการศึกษาจะมากหรือน้อยจะถูกกำหนดด้วยปัจจัยต่าง ๆ มีทั้งที่วัดปริมาณได้ และบอกระดับความต้องการได้ (Quantity and Quality)

จากการศึกษาค้นคว้าจากงานวิจัยต่าง ๆ ผู้วิจัยได้ศึกษาและสามารถสรุปแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. ด้านคุณภาพของสถาบัน ซึ่งเป็นแรงจูงใจสำคัญประการหนึ่งที่เป็นเหตุผลในการเลือกเข้าศึกษาต่อ เนื่องจากแต่ละสถานบันการศึกษามีภาพลักษณ์ที่โดดเด่นแตกต่างกัน เช่น ชื่อเสียงด้านต่าง ๆ คุณภาพของหลักสูตร คุณภาพของการจัดการเรียนการสอน คุณภาพการให้บริการในด้านต่าง ๆ บรรยากาศสภาพแวดล้อมภายในสถาบัน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ทำให้บุคคลที่กำลังจะตัดสินใจเลือกศึกษาต่อให้ความสำคัญกับลักษณะโดดเด่นที่ตนเองมีความพึงพอใจ ดังนั้นจึงถือได้ว่าคุณภาพของสถาบันเป็นแรงจูงใจที่มีอิทธิพลในการเลือกศึกษาต่อด้วย

2. ด้านสังคม ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่สำคัญประการหนึ่ง เนื่องจากผู้เข้าศึกษาต้องการได้รับเกียรติยศ ชื่อเสียง ต้องการได้รับการยอมรับจากสังคม รวมทั้งสามารถสร้างความมั่นใจในการอยู่ร่วมกันกับบุคคลในสังคม และการเข้าสังคม สิ่งเหล่านี้จะเป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลตัดสินใจในการเข้าศึกษาต่อ

3. ด้านการพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพ การประกอบอาชีพถือได้ว่าเป็นแรงจูงใจที่มีอิทธิพลสำคัญที่สุด เนื่องจากผู้เข้าศึกษาส่วนมากต้องการนำความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาไปประกอบอาชีพ ตลอดจนต้องการนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาศักยภาพและเพิ่มทักษะทางอาชีพ เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในอาชีพการงาน ซึ่งจะนำไปสู่ความมั่นคงในชีวิตและประสบความสำเร็จในอนาคต

4. การทำตามความต้องการของตนเองและบุคคลรอบข้าง ซึ่งถือได้ว่าเป็นแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่ออีกด้านหนึ่ง เนื่องจากผู้เข้าศึกษาที่ตัดสินใจเข้าศึกษาต่อตามความต้องการของตนเอง โดยได้รับอิทธิพลจากบุคคลที่ประสบความสำเร็จ บุคคลที่ตนเองชื่นชอบ เป็นต้นแบบ แล้วเกิดความประทับใจ และต้องการให้ตนเองประสบความสำเร็จแบบนั้นบ้าง การทำตามความต้องการของตนเองจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อ นอกจากนี้ยังได้รับอิทธิพลจากบุคคลรอบข้าง เช่น บิดา มารดา ญาติพี่น้อง ครู อาจารย์ บุคคลรอบข้างอื่น ๆ ที่ต้องการให้ศึกษาต่อ หรือเรียนตามเพื่อน การทำตามความต้องการของบุคคลรอบข้างจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อ

2.2.2 ทฤษฎีความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของงาน เป็นแรงผลักดันที่ต้องการให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นผลมาจากการได้รับการตอบสนองต่อแรงจูงใจหรือความต้องการของแต่ละบุคคลในแนวทางที่เขาประสงค์ ความพึงพอใจของลูกค้า (Customer Satisfaction) เป็นระดับความรู้สึกของลูกค้าที่มีผลจากการ

เปรียบเทียบระหว่างผลประโยชน์จากคุณสมบัติผลิตภัณฑ์หรือการทำงานของผลิตภัณฑ์กับความคาดหวังของลูกค้าระดับความพึงพอใจของลูกค้าจะเกิดจากความแตกต่างระหว่างผลประโยชน์จากผลิตภัณฑ์และความคาดหวังของบุคคล

ความพึงพอใจในการเลือกศึกษาต่อ เป็นการคาดหวังของผู้ที่กำลังจะตัดสินใจเลือกสถานที่เรียน (Expectation) เกิดจากประสบการณ์และความรู้ในอดีตของตัวนักเรียน การหาข้อมูลต่าง ๆ ของสถานศึกษาเพื่อประกอบการตัดสินใจเข้าศึกษา ส่วนผลประโยชน์จากคุณสมบัติต่าง ๆ ของสถานศึกษา รวมทั้งการทำงานร่วมกันของอาจารย์ เจ้าหน้าที่ บุคลากร เกิดจากการบริหารงานร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องที่จะต้องพยายามสร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้นในสายตาของผู้ที่กำลังมองหาสถานที่เรียนต่อ ที่กำลังจะตัดสินใจเลือกเรียนโดยพยายามสร้างคุณค่าเพิ่ม(Value Added) ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การสร้างคุณค่าเพิ่มจากการผลิต (Manufacturing) ในกรณีศึกษานี้ หมายถึง การสร้างคุณค่าเพิ่มจากการผลิตหลักสูตรใหม่ ๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของตลาด หรือให้ตรงกับความต้องการของผู้ที่กำลังมองหาสถานที่เรียน การสร้างคุณค่าเพิ่มจากการผลิตบัณฑิตที่จบออกไปอย่างมีคุณภาพ เป็นต้น

2. การสร้างคุณค่าเพิ่มทางการตลาด (Marketing) ในกรณีศึกษานี้ หมายถึง การให้ทุนการศึกษาในโอกาสต่าง ๆ การเพิ่มช่องทางการชำระค่าลงทะเบียนให้หลากหลายและมีความสะดวกมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

3. การสร้างคุณค่าเพิ่มทางการให้บริการ (Service) ในกรณีศึกษานี้ หมายถึง การให้บริการทางการจัดการเรียนการสอน การให้บริการทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เจ้าหน้าที่ในองค์กรให้บริการอย่างประทับใจต่อผู้รับบริการ เป็นต้น

รวมทั้งภายในสถานศึกษาต้องมีการทำงานร่วมกันกับของทุกฝ่าย ทั้งองค์กรโดยยึดหลักการสร้างคุณภาพรวม (Total Quality) ดังนั้นสิ่งสำคัญที่สุดที่ทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จก็คือ การนำเสนอจุดเด่นในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องกับการคาดหวังของผู้ที่กำลังจะตัดสินใจเลือกสถานที่ในการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา โดยยึดหลักการสร้างความพึงพอใจรวม(Total Customer Satisfaction) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นผู้ที่กำลังจะตัดสินใจเลือกสถานที่ศึกษาต่อ และอาจจะตัดสินใจเลือกสถานที่ศึกษาต่อจากความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ เหล่านี้

1. ด้านชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย
2. ด้านสถานที่ตั้ง
3. ด้านความคาดหวังของนักศึกษา

4. ด้านการจัดการเรียนการสอน

5. ด้านความตั้งใจส่วนตัว

6. ด้านความคาดหวังด้านอาชีพ

7. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ได้มีนักวิจัยให้ความหมายคำว่า “ความพึงพอใจ” พอสรุปได้ดังนี้

สมศักดิ์ คงเที่ยง และอัญชลี โพธิ์ทอง (2542) ได้จำแนกความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจงานจากผลการวิจัยออกเป็น 5 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มความต้องการทางด้านจิตวิทยา กลุ่มนี้ได้แก่ Maslow, A.H. , Herzberg, F และ Likert R. โดยมองความพึงพอใจงานเกิดจากความต้องการของบุคคล ที่ต้องการความสำเร็จของงาน และความต้องการการยอมรับจากบุคคลอื่น

2. กลุ่มภาวะผู้นำมองความพึงพอใจงานจากรูปแบบและการปฏิบัติของผู้นำที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา กลุ่มนี้ได้แก่ Blake R.R., Mouton J.S. และ Fiedler R.R

3. กลุ่มความพยายามต่อรางวัล เป็นกลุ่มที่มองความพึงพอใจจากรายได้ เงินเดือน และผลตอบแทนอื่น ๆ กลุ่มนี้ ได้แก่ กลุ่มบริหารธุรกิจของมหาวิทยาลัยแมนเชสเตอร์ (Manchester BusinessSchool)

4. กลุ่มอุดมการณ์ทางการจัดการมองความพึงพอใจจากพฤติกรรมการบริหารงานขององค์กร ได้แก่ Crogier M. และ Coulter G.M.

5. กลุ่มเนื้อหาของงานและการออกแบบงาน ความพึงพอใจงานเกิดจากเนื้อหาของตัวงาน กลุ่มแนวคิดนี้มีจากสถาบันทวิสตอค (Tavistock Institute) มหาวิทยาลัยลอนดอน

อมรรัตน์ เชาวลิต (2541: 57 – 58) มีความหมายอยู่ 3 นัยด้วยกันคือ

1. ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพการณ์ที่ผลการปฏิบัติจริงได้เป็นไปตามที่บุคคลคาดหวังไว้

2. ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับของความสำเร็จ ที่เป็นไปตามความต้องการ

3. ความพึงพอใจ หมายถึง การทำงานเป็นไปตามคาดหวังหรือตอบสนองต่อคุณค่าของบุคคล ซึ่งจากความหมายทั้ง 3 นัยดังกล่าว ออสแคมป์เห็นว่าเป็นการนำไปสู่การพัฒนา ทฤษฎีว่าด้วยความพึงพอใจต่องาน 3 ทฤษฎีที่สำคัญคือ ตามความหมายนัยแรกอยู่ในกลุ่มทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy theories) ตามความหมายที่สองอยู่ในกลุ่มทฤษฎีความต้องการ (Need theories) และตามความหมายนัยที่สามจัดอยู่ในกลุ่มทฤษฎีคุณค่า (Value theories) นอกจากนี้ยังได้สรุปถึงปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจว่า มี 4 ปัจจัยที่สำคัญ คือ 1) ตัวลักษณะงาน 2) เงื่อนไขเกี่ยวกับงาน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และ 4) ความแตกต่างของแต่ละบุคคล

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า พื้นฐานความพึงพอใจของมนุษย์เริ่มต้นจากความต้องการพื้นฐานจากปัจจัย 4 คือความต้องการทางด้านอาหาร ต้องการเครื่องนุ่งห่ม ต้องการที่อยู่อาศัย ต้องการการรักษาโรค สิ่งเหล่านี้เป็นความต้องการทางด้านร่างกาย เมื่อมนุษย์ได้รับความต้องการทางด้านร่างกายจากปัจจัยพื้นฐาน 4 ประการเหล่านี้แล้วมนุษย์ก็จะเริ่มมีความต้องการทางด้านอื่น ๆ เพิ่มขึ้นไปเรื่อยๆ ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในความต้องการทางด้านการศึกษาเพื่อต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเองเป็นอันดับต่อไป

2.2.3 ทฤษฎี SERVQUAL

คุณภาพของการให้บริการ คือ ความแตกต่างระหว่างความคาดหวัง (Expectation) ของผู้รับบริการที่มีต่อการบริการและการรับรู้ (Perception) ที่มีต่อการรับบริการจริง ซึ่งวัดโดยเครื่องมือ SERVQUAL มี 5 ด้านหลัก คือ

1. รูปลักษณ์ทางกายภาพ (Tangibles) ได้แก่ความเป็นรูปธรรมของการบริการ หมายถึงลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏให้เห็นทางด้านค่าใช้จ่าย รวมถึงด้านสถานที่
2. การตอบสนอง (Reliability) หมายถึง ความสามารถในการให้บริการ
3. ความไว้วางใจ (Responsiveness) หมายถึง ความพร้อมและความเต็มใจในการให้บริการ ความสามารถในการสร้างความไว้วางใจให้กับผู้รับบริการได้
4. ความน่าเชื่อถือ (Assurance) หมายถึง ความสามารถในการสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นกับผู้รับบริการ ผู้รับบริการจะต้องแสดงถึงทักษะ ความสามารถในการให้บริการและตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการด้วยความสุภาพ นุ่มนวล มีกิริยามารยาทที่ดี ใช้การติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและให้ความมั่นใจว่าผู้รับบริการจะได้รับบริการที่ดีที่สุด
5. ความเอาใจใส่ (Empathy) ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของผู้รับบริการ หมายถึง ความสามารถในการดูแลเอาใจใส่ผู้รับบริการตามความต้องการที่แตกต่างของผู้รับบริการแต่ละคน

เครื่องมือ SERVQUAL ได้รับความนิยมนำมาใช้ เพื่อศึกษาการประกอบธุรกิจที่มีการบริการอย่างกว้างขวาง ซึ่งองค์กรต้องการทำการศึกษาค้นคว้าความคาดหวัง (Expectation) และความเข้าใจต่อการรับรู้ (Perception) ความต้องการของกลุ่มผู้รับบริการเป้าหมายตามความต้องการในบริการที่เขาต้องการ และเป็นเทคนิคที่หาวิธีการวัดคุณภาพในการให้บริการขององค์กร นอกจากนี้ ยังสามารถนำทฤษฎี SERVQUAL มาประยุกต์ใช้สำหรับการศึกษาค้นคว้าความคาดหวัง และการทำความเข้าใจกับการรับรู้ของกลุ่มผู้รับบริการเป้าหมาย ต่อคุณภาพในการให้บริการ โดยมีเป้าหมายสำคัญ เพื่อให้การพัฒนาการให้บริการประสบผลสำเร็จ

เนื่องจากในแวดวงทางการศึกษานั้น ปัจจุบันมีอัตราการแข่งขันกันสูงมาก มีการขยายตัวทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การพัฒนาคุณภาพการให้บริการก็เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาหน่วยงานทางการศึกษา ซึ่งเป็นการเพิ่มศักยภาพให้หน่วยงานอีกทางหนึ่งเพื่อให้ทันต่ออัตราการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา

เป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของสถานศึกษา คือ มุ่งเน้นผลลัพธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นซึ่งต้องอาศัยการดำเนินงานร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั่วทั้งสถานศึกษา ภายหลังจากที่ได้วางแผนไว้เรียบร้อยแล้ว ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันปฏิบัติงานตามแผนที่ได้วางไว้ สถานศึกษาจะต้องแสดงถึงความสำเร็จของผลการดำเนินงาน ระบุถึงสิ่งที่มีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อเป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบ ด้วยกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการปฏิบัติงาน การตรวจสอบ และการปรับปรุงในสิ่งที่ควรปรับปรุง แล้วนำสิ่งที่ควรปรับปรุงมาปรับให้เป็นกระบวนการวางแผนใหม่หมุนเวียนไปตลอด โดยในแต่ละรอบจะต้องมีการตรวจสอบการปฏิบัติงานเป็นขั้นตอนและนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข ผลการปฏิบัติงานจะดีขึ้น บรรลุเป้าหมายที่มีระดับสูงขึ้น เกิดการยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาได้อย่างต่อเนื่องบนรากฐานของการวัดความก้าวหน้า การดำเนินการเปลี่ยนแปลงบนข้อมูลที่เชื่อถือได้ และยังเป็นการสร้างความร่วมมือกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญของการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาแบบรอบด้านได้อย่างต่อเนื่อง

คุณภาพการให้บริการในสถานศึกษา เป็นยุทธศาสตร์อีกยุทธศาสตร์หนึ่งที่ต้องนำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการปฏิรูประบบบริหารการศึกษาในช่วงหลายปีที่ผ่านมา และได้รับความสนใจนำมาปรับปรุงเพื่อใช้เป็นเครื่องมือวัดสมรรถนะในการให้บริการในสถานศึกษา มากขึ้นตามลำดับในปัจจุบัน คุณภาพการให้บริการ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในศึกษาและการวัดคุณภาพการให้บริการ หรือที่เรียกว่า SERVQUAL ปัจจุบันสถานศึกษาต่าง ๆ จะนำ ทฤษฎี SERVQUAL แนวคิดเรื่องคุณภาพการให้บริการมาประยุกต์ใช้กับการให้บริการในสถาบันการศึกษาของตน เพื่อเพิ่มช่องทางในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ และเพื่อให้ทันต่ออัตราการแข่งขันที่สูงในแวดวงการศึกษาปัจจุบัน

คุณภาพการให้บริการ มีนักวิจัยได้ให้แนวคิดไว้หลายท่านดังนี้

อรรถน์ สีหะอำไพ (2542) ได้ให้ความหมายของการให้บริการไว้ต่าง ๆ ดังนี้

การบริการ คือ การทำให้คนอื่นชื่นชอบ

การบริการ คือ การทำให้ผู้อื่นได้รับสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามความต้องการ

การบริการ คือ การทำให้ผู้อื่นที่ใช้เรา รู้สึกประทับใจ

การบริการ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ซึ่งมีเงื่อนไข การให้ทั้งที่เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องได้และไม่ได้ด้วยความสะดวกรวดเร็วถูกต้องและมีธรรมาภิบาล การบริการ คือ การบอกต่อหรือการขยายตลาด หรือกระทั่งความหมายในเชิงการประชาสัมพันธ์ การบริการ หมายถึงการให้บริการแก่ประชาชน ลูกค้า รวมทั้งความสะดวกรวดสบาย เพื่อสร้างค่าความนิยมและภาพพจน์ การบริการนับว่าเป็นกลยุทธ์ในการตอบสนองคุณและให้ความสะดวก เช่น การบริการส่งถึงบ้าน การให้ข้อมูล ช่วยสร้างความรู้สึที่ดี ความซาบซึ้งจริงใจ การบริการเชิงการประชาสัมพันธ์ จะได้ผลดีและเกิดความประทับใจ ควรสนใจที่แนวทางที่ให้บริการแก่สังคม การปรับปรุงงานของหน่วยงานหรือองค์กรไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชนซึ่งส่วนมากจะเน้นการให้บริการแก่ประชาชนคนทั่วไปและผู้มาเยือน

Murgatroyd & Morgan (1994) ได้จำแนกลักษณะเด่นของการประกันคุณภาพทางการศึกษาไว้ 5 ประการ

1. มาตรฐานการศึกษากำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญภายนอก
2. มาตรฐานเขียนในรูปของความคาดหวังที่โรงเรียนจะต้องบรรลุถึง
3. มาตรฐานต้องสามารถประเมินได้โดยใช้เกณฑ์ที่เป็นปรนัย
4. มาตรฐานต้องใช้อย่างเสมอภาค ไม่มีการยกเว้นโดยปราศจากเหตุผลสมควร
5. การประกันคุณภาพการศึกษาจะประกอบด้วยการตรวจสอบและทบทวน (Audit and Review) การทดสอบด้วยแบบ ทดสอบมาตรฐาน และการประเมินคุณภาพการศึกษา

เนื่องจากสถาบันการศึกษามีเรื่องของการบริการเข้ามาเกี่ยวข้อง สถาบันการศึกษาจึงเป็นอีกหนึ่งองค์กรที่กำลังนิยมใช้ระบบ SERVQUAL เข้ามาประยุกต์ใช้ในการให้บริการแก่นักศึกษาและผู้เข้ามาติดต่อขอรับบริการในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการแข่งขันกันทางด้านคุณภาพการให้บริการ ซึ่งเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการพัฒนามหาวิทยาลัย

2.3 ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องของแนวโน้มการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อ มีดังนี้

ประพัฒน์ จำปาไทย (2525) ได้ทำงานวิจัย เรื่องความพึงพอใจของนิสิตต่อกระบวนการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาระดับความพอใจของนิสิตที่มีต่อกระบวนการเรียนการสอนและหาตัวประกอบที่มีผลต่อความพึงพอใจของนิสิตต่อกระบวนการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด 8 ข้อ เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. ความเป็นที่เชื่อถือในวงวิชาการของอาจารย์
2. การเปิดโอกาสให้นิสิตซักถามปัญหา
3. ความเชื่อมั่นในตนเองของอาจารย์
4. การสอน โดยสอนทฤษฎีควบคู่ไปกับการปฏิบัติ
5. ความเป็นกันเองของอาจารย์
6. การประเมินผลโดยประเมินจากการทำรายงานและการสอน
7. ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำรายงานและศึกษาค้นคว้าตามที่อาจารย์กำหนด
8. การเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของอาจารย์

อารีย์ พงษ์สมบูรณ์ (2536) ทำการศึกษาความต้องการของประชาชนในการเรียนวิชาชีพวิทยาลัยการอาชีพอำนาจเจริญ สังกัดกรมอาชีวศึกษาโดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนทั่วไป เจ้าของสถานประกอบการ ผู้นำท้องถิ่น นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้บริหารและอาจารย์ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของอำเภอต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภออำนาจเจริญและอำเภอใกล้เคียงมีระยะทางไม่เกิน 40 กิโลเมตร จากอำเภออำนาจเจริญเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า

1. ประชาชนทั่วไปมีความต้องการให้บุตรหลานศึกษาต่อสายอาชีพมากกว่าสายสามัญ และต้องการให้เรียนในวิชาการบัญชี สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ สาขาวิชาช่างไฟฟ้า สาขาวิชาช่างกลโรงงาน สาขาวิชาช่างยนต์ ตามลำดับ

2. เจ้าของสถานประกอบการมีความต้องการให้ลูกจ้างที่เคยผ่านการเรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นมากที่สุด และมีความต้องการให้ลูกจ้างมีความรู้เพิ่มเติมโดยให้วิทยาลัยการอาชีพช่วยเหลือ ในด้านการเรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นให้แก่ลูกจ้าง

3. ผู้นำท้องถิ่นมีความคิดเห็นว่าการที่นักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนต้นควรจะศึกษาสายอาชีพมากกว่าสายสามัญ และนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายควรศึกษาต่อสายสามัญมากกว่าสายอาชีพสำหรับความต้องการของตลาดแรงงานในท้องถิ่นทางด้านอาชีพมีความต้องการผู้ที่จบการศึกษาระดับ ปวช.มากที่สุด

4. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะเรียนต่อสายอาชีพโดยเรียงลำดับความต้องการจากมากไปหาน้อย คือ สาขาการบัญชี สาขาวิชาช่างไฟฟ้า สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ สาขาวิชาช่างเชื่อม

5. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสนใจที่จะศึกษาต่อในระดับ ปวท.มากที่สุด โดยสนใจเลือกศึกษาในสาขาวิชาบริหารธุรกิจมากที่สุด

6. ผู้บริหารและอาจารย์ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษามีความต้องการให้วิทยาลัยการอาชีพเปิดสอนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นแก่ผู้สนใจมากที่สุด โดยมีนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นจะไปใช้บริการวิชาชีพประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมมากที่สุด ส่วนความเห็นในระดับ ปวท. ควรจัดการเรียนประเภทพาณิชยกรรมมากที่สุด

อุไรวรรณ โปธิเวชเทวัญ (2539) ได้ศึกษาถึงจุดมุ่งใจในการเลือกเรียนหลักสูตรธุรกิจของนิสิตระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า สิ่งมุ่งใจในการเลือกเรียนหลักสูตรธุรกิจศึกษาของนิสิต รวม 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านความสนใจและความถนัด ด้านความคิดเห็นส่วนตัว ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง นิสิตที่มีเพศต่างกัน และผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกันมีสิ่งมุ่งใจในการเลือกเรียนไม่แตกต่างกัน ส่วนนิสิตที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกันมีสิ่งมุ่งใจในการเลือกเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สินธุ์ สโรบล (2540) ได้ศึกษาถึงผู้ที่ต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพายัพพบว่า กลุ่มประชากรเป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 18 – 25 ปี สถานภาพสมรสเป็นโสด แหล่งที่มาของค่าเล่าเรียนเป็นรายได้มาจากผู้ปกครอง ช่วงเวลาในการเปิดสอนในระดับปริญญาตรีเป็นภาคปกติเรียนตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์

สมพงษ์ จิตจรัสอำพัน (2540) ได้ศึกษาถึงจุดมุ่งใจในการเลือกเรียนหลักสูตรธุรกิจศึกษาของนิสิตระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่าองค์ประกอบที่เป็นแรงมุ่งใจทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านลักษณะของงานที่เกี่ยวข้องกับงานที่ต้องการ และด้านคุณลักษณะของสถาบันเป็นองค์ประกอบที่เป็นแรงมุ่งใจในระดับมาก นักศึกษาที่เลือกสาขาวิชาต่างกันมีองค์ประกอบในด้านคุณลักษณะส่วนตัวและด้านลักษณะของงานที่เกี่ยวข้องกับงานที่ต้องการแตกต่างกัน นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีองค์ประกอบที่เป็นแรงมุ่งใจทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน

อรวรรณ อนันตพงษ์ (2540) ศึกษาปัจจัยที่กำหนดวัตถุประสงค์สำหรับระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยวัตถุประสงค์ของการศึกษาก็เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์สำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาในระดับอุดมศึกษาในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2520 – 2539 ตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระดับอุดมศึกษาระยะที่ 4- 7 และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการจัดการศึกษาของประเทศไทย วิธีการศึกษา ใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากทบวงมหาวิทยาลัย และหน่วยงานอื่นๆ มาทำการวิเคราะห์แบบเชิงพรรณนาและสมการถดถอยกำลังสองน้อยที่สุด ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยต่าง ๆ ที่กำหนดอุปสงค์สำหรับระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ตามข้อสมมุติมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งสิ้น โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษามากที่สุด ได้แก่จำนวนผู้มีงาน

ทำให้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา รองลงมาได้แก่ อัตราค่าเล่าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ประเภทมหาวิทยาลัยไม่จำกัดรับ อัตราค่าเล่าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐประเภทมหาวิทยาลัย จำกัดรับ อัตราค่าเล่าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน ส่วนเพิ่มของรายได้ประชาชาติเฉลี่ยต่อคน และส่วนเพิ่มของประชากรในกลุ่มวัยเรียนระดับอุดมศึกษา ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า จำนวนนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาขึ้นอยู่กับว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วมีงานทำ อัตราค่าเล่าเรียน รายได้ต่อประชากร และการเพิ่มขึ้นของประชากร ผู้เขียนจึงเสนอแนะว่า การศึกษาควรสอดคล้องกับตลาดแรงงาน และรัฐควรควบคุมอัตราค่าเล่าเรียน โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาของเอกชน และสถาบันการศึกษาไม่จำกัดรับ เพื่อให้ผู้มีรายได้ต่ำสามารถมีโอกาสเข้าศึกษามากขึ้น

จิราภรณ์ ไหวติ (2541) ศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสารคาม ปีการศึกษา 2540 ทางด้านสถาบัน ด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านอิทธิพล การชักจูงใจจากบุคคลอื่นและสื่อ ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา ด้านหลักสูตรหรือสาขาวิชา และด้านทั่วไป พบว่าศึกษาการจัดลำดับความสำคัญปัจจัยของแรงจูงใจในการเรียนต่อ ได้ให้ความสำคัญอย่างแรกคือ ด้านครอบครัว เช่น บิดา-มารดามีความต้องการให้เข้าศึกษา รองลงมาคือ ด้านเหตุผลส่วนตัว เช่น ต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจที่ดีขึ้น มีความก้าวหน้าอาชีพ ทัดเทียมกับบุคคลอื่น

สว่างจิตร์ พัชรณิปกรณ์ (2541) ได้ศึกษาเหตุจูงใจในการเลือกเรียนวิชาเอก คอมพิวเตอร์ธุรกิจของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าระดับเหตุจูงใจด้านความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ด้านการยอมรับในสังคม และด้านความถนัดความสนใจในวิชาชีพเป็นเหตุจูงใจในระดับมาก โดยมีด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นเหตุจูงใจน้อย นักศึกษาที่จบจากสถาบันต่างกัน มีประสบการณ์เดิมด้านคอมพิวเตอร์ต่างกัน อาชีพของบิดามารดาต่างกัน ภูมิลำเนาต่างกันมีเหตุจูงใจในการเลือกเรียนไม่แตกต่างกัน

ปรียาภรณ์ เพ็ญสุขใจ (2542) ได้ศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนกรณีศึกษาจากนักศึกษาปริญญาตรี หลักสูตรพิเศษ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน 6 ด้าน ด้านทะเยอทะยานทางการเรียน ความกระตือรือร้นทางการเรียนความกล้าเสี่ยงทางการเรียน ความรับผิดชอบตนเองทางการเรียน การรู้จักวางแผนทางการเรียนและความมีเอกลักษณ์ทางการเรียนเป็นแรงจูงใจในระดับปานกลาง นักศึกษาที่มีเพศต่างกันภูมิลำเนาต่างกัน และสาขาวิชาที่เรียนต่างกันมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกันแต่นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน

โสภา บุญยศรีสวัสดิ์ (2542) ความต้องการในการฝึกอบรม การประกอบอาชีพ และการศึกษาต่อของแรงงานพบว่า แรงงานต้องการฝึกอบรมในระดับประกอบอาชีพได้มากที่สุด โดยที่

แรงงานชายต้องการฝึกอบรม เกี่ยวกับช่างไฟฟ้า ส่วนแรงงานหญิงต้องการฝึกอบรมอาชีพอิสระมากที่สุด และแรงงานกลุ่มที่ต้องการฝึกอบรมมากที่สุด คือแรงงานที่มีอายุ 19 – 25 ปี แรงงานส่วนใหญ่มีความรู้เพิ่มเติมโดยการฝึกอบรมมากที่สุด รองลงมา คือ เรียนเพิ่มเติม ฝึกปฏิบัติ กับผู้ชำนาญการ และศึกษาด้วยตนเอง สำหรับระยะเวลาที่แรงงานสะดวกจะเข้ารับการอบรมมากที่สุดคือ วันเสาร์ อาทิตย์ โดยใช้เวลา 1 เดือน สำหรับสถานที่ที่แรงงานสะดวกจะเข้ารับการอบรมมากที่สุดทั้งชาย และหญิง ทุกกลุ่มระดับการศึกษา และทุกกลุ่มรายได้ ซึ่งแรงงานยินดีเสียค่าใช้จ่ายในการอบรมประมาณ 100-500 บาทมากที่สุด

เปรมชัย สโรบล (2542) ได้ศึกษาเหตุจูงใจในการศึกษาต่อโรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้าของนักเรียนเตรียมทหาร พบว่าเหตุจูงใจ 6 ด้าน คือ ด้านลักษณะของสถาบัน ด้านสังคม ด้านเกียรติและชื่อเสียง ด้านการประกอบอาชีพ ด้านความสนใจของตนเองและ ด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น เป็นเหตุจูงใจในระดับมาก นักเรียนเตรียมทหารที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกัน ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา อาชีพของบิดาอาชีพของมารดา รายได้ของครอบครัวหรือผู้ปกครองต่อเดือนและการได้รับความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าต่างกันมีแรงจูงใจในการศึกษาต่อโดยรวมไม่แตกต่างกัน

สมชัย เจนจตุรงค์ (2542) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักศึกษาในวิทยาลัยพณิชยการ สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่าแรงจูงใจในการศึกษาต่อ 4 ด้าน ด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านการสนับสนุนของผู้อื่น ด้านการประกอบอาชีพและด้านการเรียนเพื่อรู้ เป็นแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก นักศึกษาที่เรียนแผนกวิชาต่างกันมีแรงจูงใจต่างกัน นักศึกษาที่มีเพศต่างกันและอาชีพของผู้ปกครองต่างกันมีแรงจูงใจไม่แตกต่างกัน

สุธรรม อารีกุล (2543) ได้กล่าวถึงภาระที่เพิ่มขึ้นของสถาบันการศึกษาที่จะต้องกระจายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชน ซึ่งจะต้องมีหลักสูตรหลากหลายทั้งระยะสั้นและระยะยาว ทั้งที่มีปริญญาหรือไม่มีปริญญาตามปรัชญาการศึกษาที่ก้าวไปไกลในการศึกษาตลอดชีวิตที่มุ่งเน้นในการระดมทรัพยากรที่มีอยู่ในสังคมมาใช้พัฒนาความรู้ ความคิด ความสามารถของประชาชนทุกวัย ทุกสถานภาพและทุกระดับการศึกษา เพื่อให้ประเทศมีประชากรที่มีคุณภาพสามารถนำพาประเทศไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนและสามารถอยู่รอดได้ภายใต้การแข่งขันซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต

วิภา อร่ามรุ่งโรจน์ชัย (2544) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษาสถาบันราชวมงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุข มหาเมฆ พบว่านักศึกษามีแรงจูงใจโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านปัจจัยทางเศรษฐกิจ มีแรงจูงใจมากที่สุด

รองลงมาด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านปัจจัยทางสังคม และด้านลักษณะของสถาบันส่วนด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องมีแรงจูงใจในระดับน้อย

รวีพร นิลदानวงศ์ (2544) ได้ศึกษาเรื่องสิ่งจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของนิสิตปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า สิ่งจูงใจการเลือกเรียนด้านความสนใจและความถนัด ด้านความคิดเห็นส่วนตัว ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะนิสิตที่เรียนในระดับปริญญาตรี มีความรู้ ความเข้าใจเชิงสถิติปัญญามีความเป็นตัวของตัวเอง จึงทำให้บุคคลด้านที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับสิ่งจูงใจปานกลาง

พนิดา ไพโรจน์เพชรายุทธ (2545) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของนักศึกษาโรงเรียนพณิชยการเพชรบุรีบริหารธุรกิจ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ด้านเหตุผลส่วนตัว และด้านการประกอบอาชีพอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการสนับสนุนของผู้อื่น

วิจิตร เฟื่องฟูตระกูล (2545) ได้ศึกษาเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เหตุผลในการตัดสินใจเรียนด้านการยอมรับในสังคมและด้านความถนัดและด้านความสนใจ โดยรวมอยู่ระดับมาก รองลงมา คือ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ

ฝ่ายวางแผนและพัฒนา โรงเรียนหาดใหญ่อำนวยวิทย์บริหารธุรกิจ (2549) ได้ทำการศึกษาและพบว่าผู้มีอิทธิพลในการสนใจศึกษาต่อ คือบิดา – มารดา มีแนวโน้มเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี สถานศึกษาของรัฐบาล ปัจจัยที่มีผลต่อแนวโน้มการศึกษาต่อ คือเพศและระดับการศึกษา โดยทั้งเพศหญิงและชายมีแนวโน้มเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี สถานศึกษาของรัฐบาล นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่มีแนวโน้มการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี สถานศึกษาของรัฐบาล รองลงมา ระดับ ปวส. สถานศึกษารัฐบาล และนักเรียนระดับ ปวช. ส่วนใหญ่มีแนวโน้มเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี สถานศึกษาของรัฐบาล รองลงมาคือ ระดับ ปวส. สถานศึกษาเอกชน และมีนักเรียนอีกส่วนหนึ่งที่ไม่ระบุกำลังศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. ถึงร้อยละ 33.33 มีแนวโน้มเข้าศึกษาต่อในระดับ ปวส. สถานศึกษาเอกชนด้วย และเหตุผลที่เลือกศึกษาต่อในระดับ ปวส. สายวิชาชีพ คือ สามารถเลือกแนวทางในการประกอบอาชีพได้

ผู้เขียนจะสรุปโดยย่อเกี่ยวกับความเป็นมาเป็นไปของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยเริ่มต้นตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว บรรดาเจ้านายและข้าราชการผู้ใหญ่นิยมที่จะนำบุตรหลานมาถวายตัวเป็นมหาดเล็ก เด็กพวกนี้ไม่รู้หนังสือจึงทรงโปรดให้ตั้งโรงเรียนหลวงเป็นแห่งแรกในพระบรมมหาราชวังเมื่อปี พ.ศ. 2414 เรียกว่าโรงเรียน (เรียกทับศัพท์) และต่อมาได้ตั้งโรงเรียนในพระบรมมหาราชวังอีกหลายประเภท คือ โรงเรียนนายทหารมหาดเล็กโรงเรียนท่าแพนที่ โรงเรียนราชกุมาร และโรงเรียนหลวง

ปี พ.ศ. 2423 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าตั้งโรงเรียนสุนันทาลัย เพื่อเป็นอนุสรณ์แด่สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ที่ทรงสิ้นพระชนม์พร้อมกับบิดาเพราะเรือล่ม เมื่อครั้งเสด็จประพาสบางปะอิน โดยตั้งโรงเรียนที่ปากคลองตลาดเป็นโรงเรียนสตรี และเป็นโรงเรียนประจำสำหรับสตรี โรงเรียนแรกของประเทศไทย

เมื่อการศึกษาในโรงเรียนหลวงเข้ารูปเข้ารอยดีแล้ว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดให้ตั้งโรงเรียนหลวงสำหรับราษฎรทั่วไปขึ้นตามวัด อาศัยพระภิกษุสงฆ์เป็นครูชั่วคราวจนกว่าจะหาผู้มีความรู้มาเป็นครูได้ โรงเรียนแรกตั้งที่วัดมหรธพาราม ปี พ.ศ. 2427

ภายหลังจากตั้งโรงเรียนหลวงในพระบรมมหาราชวังสำหรับบุตรหลานเจ้านายขุนนาง และข้าราชการให้ได้เล่าเรียน (เมื่อปี พ.ศ.2414) และได้ตั้งโรงเรียนหลวงสำหรับราษฎรทั่วไป (เมื่อ พ.ศ. 2427) ซึ่งได้ขยายไปตามส่วนภูมิภาค จึงทำให้มีโรงเรียนเกิดขึ้นจำนวนมาก ประกอบกับมีการปรับปรุงหลักสูตร พร้อมทั้งเปลี่ยนมาใช้แบบเรียนเร็วและวิชาอื่นๆ (เดิมใช้แบบเรียนหลวงที่เขียนขึ้นโดยพระยาศรีสุนทรโวหาร โดย น้อย อาจารย์ขางกูร) มี 6 เล่ม คือ มูลบทบรรพกิจ วาหนิติกร อักษรประโยค สังโยคพิธาน ไวพจน์พิจารณ์ และพิศาลการ์นต์ ส่วนใหญ่ผู้เรียนจะจบแค่สังโยคพิธานก็จะลาออกมารับราชการเป็นเสมียนกันหมด การที่มีผู้เรียนเพิ่มขึ้นจึงทำให้ครูมีภาระการสอนมากขึ้นและต้องหาความรู้เพิ่มเติมขึ้นด้วยตนเอง จึงเกิดปัญหาขาดแคลนครูมีความจำเป็นที่จะต้องมีการเพิ่มและรัฐมีความจำเป็นต้องฝึกครูให้สามารถสอนได้อย่างมีคุณภาพและหลากหลายวิชา จึงได้มีการดำเนินการและเปิดสถาบันการฝึกหัดครูขึ้นเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2435 สำหรับฝึกสอนผู้ที่จะเป็นอาจารย์

โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ (Royal Normal college) เป็นปฐมสถานของการฝึกหัดครู ใช้สถานโรงเรียนเด็กถนนบำรุงเมือง เป็นสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าอนาถาจัดตั้งขึ้น โดยพระดำริของพระอัครชายาเธอ พระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์ กรมขุนสุทธาสินีนาฏ (พระวิมาดา) ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อบำเพ็ญกุศลประทานพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้านภจรจำรัสศรี พระธิดาองค์ที่ 2 ที่สิ้นพระชนม์ พระองค์ทรงสละทรัพย์สินส่วนพระองค์ ชื่อที่ดิน และอาคารบริเวณตำบลสวนมะลิ มีพระราชประสงค์ที่จะทำให้เด็กกำพร้า และเด็กยากจนมาอบรมสั่งสอนให้มีการศึกษาและวิชาชีพ

และให้ได้รับการพยาบาลเท่าเทียมคนรวย (โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ ตั้งที่โรงเรียนเลี้ยงเด็ก ถนน บำรุงเมือง ใช้ตึกสายสวัสดิ์สถานฐาการเป็นอาคารเรียน)

โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ที่ตั้งอยู่ ณ โรงเรียนเลี้ยงเด็กมีสถานที่แคบจนนักเรียนได้น้อยจึงได้ย้าย ไปอยู่ที่วัดเทพศิรินทราวาส เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2445 ใช้ชื่อว่า โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์เทพศิรินทร์ การเรียนแบ่งเป็น 2 แผนก คือ แผนกครูประถม ฝึกหัดให้เป็นครูประถม และแผนกครูมัธยม ฝึกหัด ให้เป็นครูมัธยม ต่อมาผู้นิยมเรียนครูมากขึ้น จึงตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นประถมขึ้นอีก 1 แห่ง ชื่อ โรงเรียน ราชวิทยาลัย ตั้งตะวันตกปี พ.ศ. 2446 อยู่หลังวัดประยูรวงศาวาส บริเวณฝั่งตะวันตกของ แม่น้ำเจ้าพระยา คือฝั่งธนบุรีปัจจุบัน

ปี พ.ศ. 2458 โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ ได้เปลี่ยนชื่อเรียกใหม่เป็น โรงเรียนฝึกหัดครู ได้ ยกฐานะการฝึกหัดครูให้สูงขึ้นกว่าครูมัธยม (ป.ม.) โดยมีถึงปริญญาตรี คือ คุรุบัณฑิต รับจากผู้ที่ สอบได้ครูมัธยม แล้วมาเรียนต่ออีก 2 ปี จะได้คุรุบัณฑิต

ปี พ.ศ. 2480 ได้จัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูสวนสุนันทา โดยใช้พื้นที่ส่วนหนึ่งของ พระราชวังดุสิต บริเวณถนนอุทงนอก เขตดุสิต รับเฉพาะนักเรียนครูหญิง ปี พ.ศ. 2481 ได้เปิดการ เรียนการสอน เป็น 3 แผนก คือ แผนกประถมศึกษา แผนกมัธยมศึกษา และแผนกฝึกครู

ปี พ.ศ. 2497 ได้มีการจัดตั้งกรมการฝึกหัดครู โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อ วันที่ 28 กันยายน 2497 มีงาน 2 ลักษณะ คือ การผลิตครู และการอบรมครู

ปี พ.ศ. 2501 กรมการฝึกหัดครู ได้ยกฐานะโรงเรียนฝึกหัดครู เป็นวิทยาลัยครูสวนสุนัน ทา จึงมีชื่อใหม่ว่า วิทยาลัยครูสวนสุนันทา

ปี พ.ศ. 2527 นักเรียนที่มาเรียนครูน้อยลง วิทยาลัยครูและกรมการฝึกหัดครูเห็นว่า การ เปิดสายครูเพียงอย่างเดียวเป็นทางแคบ เพื่อจะขยายการศึกษาให้กว้างขวางเหมาะสมจะเป็น สถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่น หรือมหาวิทยาลัยในอนาคต จึงมีพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2527 ขึ้นมา และในมาตรา 5 กำหนดให้วิทยาลัยครูเป็น สถานศึกษา และวิจัยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาด้านวิชาต่าง ๆ ตามความต้องการของท้องถิ่น ส่งเสริมวิทยฐานะครู – อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และให้การ บริการวิชาการแก่สังคม จึงมีหลักสูตรสาขาศิลปศาสตร์ และวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นมา รวมกับสาขา เดิม คือ สาขาครุศาสตร์ หรือวิชาการศึกษา ทั้ง 3 สาขาวิชา มีวิชาเอกต่าง ๆ มากขึ้น ปี พ.ศ. 2529 วิทยาลัยครูต่าง ๆ ได้เปิดสาขาวิชาการอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น และได้เปิดถึงระดับปริญญาตรี

จากบทบาทภารกิจที่เพิ่มขึ้น กรมการฝึกหัดครูพยายามจะแก้ไขพระราชบัญญัติ วิทยาลัยครู ทั้ง 2 ฉบับ คือ พ.ศ. 2518 และฉบับ พ.ศ. 2527 เพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นจริงของ ภารกิจ พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนชื่อ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าพระราชทานนามใหม่ว่า “สถาบันราชภัฏ” เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2535 นับเป็นอักษรมหาสิริมงคลอย่างยิ่งแก่ข้าราชการหน่วยงาน และบุคลากรในสังกัดกรมการฝึกหัดครู คำว่า “ราชภัฏ” เป็นศัพท์โบราณ หมายถึง “ปราชญ์ของพระราชา” และเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2538 ได้ทรงพระราชทานพระราชลัญจกรประจำพระองค์ เป็นตราสัญลักษณ์ประจำสถาบันราชภัฏ

วันที่ 16 ธันวาคม 2537 วุฒิสภาผ่านความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2538 ได้ประกาศเป็นราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2538 สถาบันราชภัฏแต่ละแห่งไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล จึงอยู่ภายใต้การบริหารงานของบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นสภารวมเพียงสภาเดียว เรียกว่า คณะกรรมการสภาสถาบันราชภัฏ (คสส.) และมีสถานะเป็นนิติบุคคล มีสถานะภาพกรมเป็นในกระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่เป็นองค์สูงสุดของสถาบันราชภัฏทุกแห่ง ทำหน้าที่เหมือนสภามหาวิทยาลัยทั่วไป แต่ละสถาบันราชภัฏจะมีสภาประจำสถาบันราชภัฏ ทำหน้าที่เป็นองค์กรบริหารกิจการเฉพาะของสถาบันราชภัฏแต่ละแห่ง และสถานะสูงกว่ากองแต่ต่ำกว่ากรม มีอธิการบดีเป็นหัวหน้าสถาบัน เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัย และการแบ่งโครงสร้างองค์กรสถาบันราชภัฏมีลักษณะคล้ายกับมหาวิทยาลัย แต่ภารกิจของสถาบันราชภัฏเทียบเท่ากรม

ด้วยข้อจำกัดของกฎหมายตามพระราชบัญญัติ สถาบันราชภัฏในแง่ของการเป็นนิติบุคคล ซึ่งเป็นได้เฉพาะสำนักงานสถาบันราชภัฏเท่านั้น จึงมีผลกระทบต่อบทบาทหน้าที่ และความเจริญเติบโตทางวิชาการ จึงเกิดความพยายามผลักดันเพื่อเป็นนิติบุคคลทุกสถาบัน

ปี พ.ศ. 2547 มีพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 14 มิถุนายน 2547 ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน 2547 ส่งผลให้สถาบันราชภัฏ 41 แห่งทั่วประเทศ เปลี่ยนสถานะภาพเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา จึงได้เปลี่ยนสถานะภาพเป็น มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏจำเป็นต้องสลายตัวและถูกหลอมรวมในชื่อใหม่ว่า สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการและในสภาพสังคมยุคโลกาภิวัตน์และสังคมยุคเศรษฐกิจฐานความรู้หรือจะเรียกว่าเศรษฐกิจโมเลกุล (Molecular Economy) การดำเนินใด ๆ จำเป็นต้องหาพันธมิตรและการสร้างเครือข่าย ทั้งภายในและต่างประเทศและทั้งภาครัฐและเอกชน เพราะต้องการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ร่วมกัน รวมทั้งการลดต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการลงทุนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เหล่านี้เป็นต้น

ในปีการศึกษา 2548 เป็นต้นมามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จึงได้ทำข้อตกลงและความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น ด้านจัดการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยได้มีความร่วมมือพัฒนาบุคลากรกับภาครัฐและธุรกิจเอกชน อาทิ บริษัท กันตนา

รูป จำกัด (มหาชน) MK Restaurants APRIME Australia Culinary Solution โรงเรียนธุรกิจการอาหารไทยและนานาชาติ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง กองทัพบก และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน เป็นต้น (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2554)

ทุกประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยกำลังเร่งรัดปรับเปลี่ยนรูปแบบการพัฒนาคนเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจใหม่ และสังคมฐานความรู้ (knowledge-based society) เพื่อให้ประเทศมีศักยภาพในการแข่งขันทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการศึกษามหาวิทยาลัยเป็นขุมกำลังทางปัญญาที่จะสามารถชี้นำคนและสังคมไปในทิศทางที่ถูกต้อง มหาวิทยราชภัฏสวนสุนันทาหลีกเลี่ยงไม่ได้ จำเป็นต้องเร่งรัดพัฒนาและปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาและการเรียนการสอน เพื่อให้มหาวิทยาลัยขับเคลื่อนได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและรุนแรง จุดเริ่มต้นที่สำคัญคือ ต้องมีการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการที่ดีและการใช้ยุทธศาสตร์เชิงรุก เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ ตอบสนองความต้องการของสังคม และสามารถแข่งขันกับมหาวิทยาลัยทั้งในและต่างประเทศในท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทามีพันธกิจที่สำคัญ คือ การผลิตบัณฑิต สร้างและพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรม บริการวิชาการแก่สังคม ทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม และการส่งเสริมวิชาชีพครู ยังต้องมีบทบาทสำคัญในการตอบสนอง ชี้นำ แจ่มแจ้งและแก้ปัญหาให้กับชุมชนและสังคม มหาวิทยาลัยจึงเป็นเสมือนสมองขุมกำลังทางวิชาการและจิตวิญญาณของสังคม การที่มหาวิทยาลัยจะสามารถดำเนินการกิจ ตามบทบาทหน้าที่ดังกล่าวให้บรรลุผลได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีความคล่องตัวและมีความเป็นอิสระในการดำเนินงาน ทั้งด้านการบริหารวิชาการ บริหารงบประมาณ และบริหารทรัพยากรต่างๆ และมีเสรีภาพทางวิชาการเพื่อที่จะสามารถคิดค้นงานวิจัย แสวงหาความรู้ ความจริงเพื่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมและพัฒนาความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการให้กับชุมชน และสังคม ตลอดจนพัฒนาประเทศชาติให้สามารถแข่งขันกับนานาชาติประเทศ ทั้งนี้ควบคู่กับความรับผิดชอบ (accountability) ที่มหาวิทยาลัยพึงมีต่อสังคมและประเทศชาติ ภายใต้การกำกับและตรวจสอบโดยรัฐและประชาชน

การบริหารจัดการมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีเอกภาพเชิงนโยบาย มีระบบการจัดการที่ดี หรือระบบธรรมาภิบาล (good governance) และโปร่งใส ที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ความร่วมมือร่วมใจของทีมงาน บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรทุกฝ่ายทุกระดับของมหาวิทยาลัย มีการกระจายอำนาจ (empowerment) อย่างเป็นระบบเพื่อที่จะนำพาและขับเคลื่อนองค์ความรู้ของมหาวิทยาลัยให้บรรลุตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ โดยเน้นการระดมทรัพยากร การสร้างพันธมิตร (partnership) เครือข่าย และการมีส่วนร่วมจากทั้งภาครัฐและเอกชน ศิษย์เก่า ตลอดจนองค์กรท้องถิ่น ชุมชนและประชาชน (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2554)